

# נקודות של אור

למה לא  
לקבוע מחוץ?

דיבורים מאירים שזכינו לטמוע מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א - בטיעור חומש רט"י ליל טייטי פרשת תרומה תשפ"ד



איך שונאים נכון? ❧

שנאה היא לא תמיד דבר רע.

יש אנשים שמותר לשנוא. הנה, התורה הקדושה בעצמה אומרת 'כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו'. אם התורה מתייחסת לשנאה בין אנשים ולא מוחה על כך, סימן שלא תמיד יש בזה משהו רע כל כך.

או למשל את עמלק, אנחנו מצווים לשנוא את העמלקים בשנאה אמיתית ונצחית.

מצד שני, כולנו יודעים עד כמה גרועה היא השנאה, כמה היא פוגעת בכל חלקה טובה, כמה השחתת נפש היא מביאה, ואיך היא מוציאה מאיתנו את כל החלקים הרעים.

והתורה בעצמה מצווה אותנו: 'לא תשנא את אחיך בלבבך'!

אז מה ההבדל? מהי שנאה רעה ואסורה, ומתי מותר לשנוא?

אומר הרבי: כל אדם נולד 'עיר פרא', יש בנו מצד אחד מידות אנושיות וטובות - אבל גם מידות מושחתות וחייתיות...

שנאה חייתית, היא שנאה של כל מי ששונה ממני.

החיות שונאות את מי שלא דומה להן, בלי סיבה. רק בגלל שהיא שונה.

החסידיה - עושה חסד רק עם חברותיה. כשהעכבר מוצא אוכל - הוא קורא רק לחברים. כל מי שלא שייך - שנוא...

על שנאה מהסוג הזה אומרת התורה 'לא תשנא את אחיך בלבבך'. גם אם הוא שונה ממך, ואפילו אם הוא בדרגה רוחנית נמוכה ממך. הפרי הארץ אומר - אפילו את החוטא אסור לשנוא, ולא ללגלג עליו, ולא לזלזל באף אחד!

מהי אם כן שנאה טובה ואנושית? לשנוא את מי שרוצה לשנות את מי שאני. מי שרוצה לקחת ממני את הקשר שלי לעצמי, את הייחודיות שלי, מי שרוצה לגנוב ממני את האישיות, את החיבור שלי להשם. זוהי שנאה טובה.

אבל גם כאן, אינני שונא את האדם - אלא את ההתנהגות שלו. את הניסיון שלו לשנות אותי.

"למשל", אמר הרבי, "כשהורים מנסים לשנות את הילד, או כשהילד מנסה לשנות את ההורים - שלא יתפלאו אם ייווצר ביניהם ריחוק..."

בכל אופן, יש כאן הבחנה מאוד ברורה שאנחנו צריכים לקחת איתנו לחיים: את האדם בעצמו איננו שונאים, למרות שהוא שונה מאיתנו!

אבל זה לא סותר שלפעמים צריך לתפוס מרחק פיזי בינינו לבינו. כי הוא עלול לשנות אותנו, להרחיק אותנו מהעקרונות שלנו, הוא עלול להשפיע עלינו בצורה שלילית.

בקיצור, ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ היה אומר: צריך להיות טוב לכל אחד - אבל לא עם כל אחד...

יותר מזה, אמר הרבי:

אברהם אבינו הרגיש שצורת החיים של לוט עלולה להשפיע על האנשים שלו, והוא בחר להתרחק ממנו. אבל זה לא מנע ממנו לקום באמצע הלילה ולרוץ להציל אותו מהחוטפים הסדומיים!

כי כלפי האדם עצמו - יש בו אהבה! כי הנפש שלי והנפש שלו - מגיעים מאותו שורש, אין שום הבדל בינינו!

\*

❧ הסוד לבניית קשר של קיימא: לא להיזת המזר... ❧

למה אסרה התורה לחרוש את השדה בשור וחמור יחדיו?

המפרשים מסבירים שהסיבה היא – צער בעלי חיים...

השור צועד בשדה ולועס, מעלה גרה. לצידו פוסע החמור – ולא מבין למה מקפחים אותו. למה השור זוכה לשפע של תבן – בעוד הוא רעב לקצת חציר...

והקדוש ברוך הוא, רחמיו על כל מעשיו, אומר לנו: אל תצער את החמור! אל תכניסו אותו למקום אחד יחד עם בהמה מסוג אחר, שתגרום לו עוגמת נפש!

שאל הרב קופלמן: הרי אין בעולם שני הפכים קיצוניים – כמו איש ואשה... מדוע כאן התורה מצווה אותנו דווקא כן להקים בית ביחד? האם עלינו האנשים אין שום רחמנות?!

כל כך הרבה חיכוכים, כל כך הרבה קונפליקטים, כל כך הרבה צער ועוגמת נפש נגרמים לנו כתוצאה מהשוני בין האיש לאשה, למה הריבונות של עולם כביכול לא 'מרחם' עלינו בהקשר הזה?

אומר הרב קופלמן: כל אדם נולד עם סוגים שונים של מידות, חלקם טובות וחלקם מושחתות ורעות.

התפקיד שלנו הוא – להגביר את הטוב ולהשתמש בו, ולוותר על החלקים הרעים שבתוכנו.

ככל שאדם נלחם עם עצמו, עם המידות הרעות שלו, ושותק ומבליג ומתאפק ולא כועס, הוא מגביר את החלק הטוב שבו, הוא הופך ליותר 'אדם'.

אבל איך עושים את זה? מה יגרום לאדם להילחם עם עצמו – במקום עם החבר? למה שהוא יתאפק מלכעוס, ולמה שהוא ישתוק אם יש לו אפשרות להחזיר לעצמו את הכבוד על ידי עקיפה עסיסית?

ביחסים שבין אדם לחבריו, אין שום סיבה שהוא יוותר על הכבוד האישי וישתוק. אם הם מעצבנים אותו יותר מידי, והוא כבר לא מרגיש טוב איתם – הוא יכול בקלות להחליף חברים, שכנים ואפילו קהילה...

ואיפה בדיוק הוא יבנה? היכן הוא יגביר את הטוב שבו?

זו הסיבה שהבורא יצר קשר כזה, של מחויבות, בין איש לאשה.

הקשר הזה הוא לכאורה הכי מסובך, בין שני סוגים הפוכים לחלוטין, והקונפליקטים כמוזן בלתי נמנעים, ואף פעם לא מסתיימים...

בקשר הזה, שבין איש לאשתו, אין לאדם ברירה – אלא להיכנע ולשתוק. הוא חייב לעבוד עם עצמו, ולהתאפק, ולבלוע עלבונות ולחסום את הפה, ולחייך למרות שזה קשה...

את הקשר הזה, אי אפשר להחליף כמו חברים ושכנים... ואם לא תיכנע, זה עלול להתנקם בך!

למה הבורא יצר את הקשר המוזר הזה? כי הוא רוצה לעזור לנו להפוך יותר ל'אדם' ופחות ל'בהמה'! הוא רוצה שנעבוד עם עצמנו ונגביר את הטוב על הרע!

חמור, למשל, אף פעם לא משתנה. הוא לא מסוגל לעשות עם עצמו תהליך של הבלגה וויתור ופרגון לשור שלצידו.

וזו הסיבה שהוא נשאר חמור, וזו הסיבה שרגע אחרי שהוא נופח את נשמתו – הוא נאבד לעולמי עד. כי הוא לא עשה שום דבר עם עצמו, הוא לא בנה כאן נפש, הוא לא הפך ל'אדם'!

מה נשאר מהאדם אחרי שהוא יורד לחלקת הקבר בגודל מטר שמונים על מטר? הבשר – נעלם בדיוק כמו בשר החמור...

אז למה עולים על הקבר? את מה זוכרים? את הבשר? את המשקל? את החלקים הבהמיים?!

האדם שנשאר לנצח – הוא האדם שבו! ההתקדמויות האלה, ההתגברויות האלה, השתיקות, הוויתורים, עבודת הנפש שהוא עשה עם עצמו!

\*

### גלגולי מדרגות מקרבות את הגאולה?

אשה אחת בכתה בפני ר' אשר שהיא סובלת מאוד מהצקות מצד בעלה.

אמר לה ר' אשר: אם אבקש ממך שתעלי לקומה השניה שמעלינו, ותזרקי את עצמך על המדרגות, ותתגלגלי עד למטה – וזה מה שיביא את המשיח, תסכימי לעשות זאת?

אמרה האשה: ודאי! מה לא עושים כדי להביא את הגאולה!

אמר לה ר' אשר: כשהוא מציק לך, ואת שותקת, את מביאה את הגאולה האמיתית!

כי גאולה זה לא רק לחמניות שיגדלו על העצים, גאולה זה חיבור! גאולה זה קשר! גאולה זה לגלות את השם בתוך העולם!

והשתיקה שלך, והסבלנות שלך למצב אליו נקלעת ברצון השם – זוהי הגאולה...